

MARGUTIS

LAISVOS LIETUVOS KARIUOMENĖS ŽIEDAI...

KIEKVIENAIŠ METAIS, PREZ. VARDU UŽVARDINTA KARO MOKYKLĄ, IŠLEIS-
DAVO KARININKŲ LAIDĄ. PAVEIKSLE JŪS MATOTE, ŽYGIUOJANČIUS K A R O
MOKYKLOS KARININKUS, KURIE BAIGĖ MOKYKLĄ IR BUS PAKELTI Į KARININ-
KO LAIPSNĮ. TŲ JAUNŲJŲ KARININKŲ DAINŲ, YRA Į REKORDUS ĮDAINUOTA.
JŪS GIRDITE IR IŠ MARGUČIO RADIO PROGRAMO: "NAMO", "LIETUVOS KAREI-
VĖLIAI", "SUTEMS TAMSİ NAKTUŽELE" IR KITOS...

Vol. XVI.

No. 20

MARGUTIS

PUBLISHED SEMI-MONTHLY ON THE

15th and 30th

ANTANAS VANAGAITIS

Editor-Publisher

Entered as second-class matter at the post office at Chicago, Illinois, May 16th, 1928, under the act of March 3rd, 1879. SUBSCRIPTION PRICE \$2.00 per copy. The publisher assumes no responsibility for return of unsolicited manuscript.

MARGUTIS, 6755 South Western Avenue.,

Chicago, Illinois

PHONE GROVEHILL 2242

Phone Canal 6122

Dr. S. Biežis, M. D.**GYDYTOJAS IR CHIRURGAS**

2201 West 22nd Street

Valandos:

nuo 1—3 ir 7—8 vakare,
Seredomis ir Nedėliomis
pagal sutartį.

Rezidencija: 3241 W. 66th Pl.

Telephone REPublic 7868

Ofiso ir Rezidencijos Telefonas:

LAFayette 7020

Dr. Stanley Naikelis**PHYSICIAN AND SURGEON**

Ofiso Valandos:

Kasdien, Išskiriant Sekmadienius
nuo 2 iki 4 val. po pietų ir nuo
7 iki 8:30 val. vakare.

3417 SO. HALSTED STREET

CHICAGO, ILL.

Prenumeruokite

"MARGUTIS"

Sau ir Kitiems, Nes Margu-
tis Yra Įdomus ir Lietuviš-
kos Liaudies Dainelėmis ir
Pasiskaitymais Pripildytas.

**Atsinaujinkite Margučio Prenumeratą! Mar-
gutis metams kainuoja \$2.00, pusei metų \$1.00.
Adresas: 6755 So. Western Ave., Chicago, Ill.**

*Užsirašyk Amerikos***"Lietuvių Naujienos"**

Tai pigiausias ir gražiausias
mėnesnis žurnalas, 24 puslapių.

Prenumerata metams tik 50
centų.

— ★ —

"LIETUVIŲ NAUJIENOS"

332 No. 6th Street

Philadelphia, Pa.

Dirva

Redaktorius K. S. Karpus

Kaina \$2.00

Savaitraštis leidžiamas Clevelande

Adresas:

6820 SUPERIOR AVENUE

CLEVELAND, OHIO.

SANDARA

Tautinės Sandaros Organas.

Metams kaina \$2.00

Red. M. VAIDYLA

Adresas: 840 W. 33rd Str.

Antanas B. Petkus**Dvi Naujos, Moderniškos Koplyčios****Pagrabams****Viena: Chicago, Ill. 6812 So. Western Ave.**

Telephone Grovehill 0142

Antra: Cicero, Ill. 1410 South 50th Avenue

Telephone Cicero 2109

Puikus patarnavimas laidotuviams. Dar puikesnės koplyčios
šermenims. Reikale, kreipkitės į laidotuvių direktorių **ANTANA**
B. PETKŲ.

MARGUTIS

Foremost Lithuanian Journal
of Music, Folklore and
Humor

— Synchronized With —
Outstanding Radio Programs

LIETUVIŲ LITERATūros ISTORIJA

LITERATūros PUOLIMAS.

Susijungus lietuvių diduomenei su Lenkija Liublino unija (1569 m.), Lietuvos politinis, ekonominis ir kultūrinis gyvenimas virto bloga kopija Vakarų Europos beirstančio absoliutizmo ir beįsigalinčios buržuazijos.

Karaliaus valdžia bendroje suvienytoje valstybėje gilių gaivinančių šaknų visuomenėje neturėjo. Ir karaliai karaliavo dar, kad sostą jie už pinigų pirkdavosi iš valdančiosios aristokratijos — magnatų. Tatai buvo taip įprasta, jog XVII ir XVIII amžių Lietuvos Lenkijos politinis gyvenimas tai karalių čecharda. Bajorija — toji smulkioji Lietuvos agrarinė buržuazija, užuot organizavus Vakarų pavyzdžiu ir ėmus valdžią į savo rankas, — vergiškai klausė magnatų ir skendo seimų ir seimelių politikavimuose, didžbajorių (magnatų) savitarpio ginčuose. Katalikiškoji kunigija — jėzuitai, atgriebsi savo pozicijas kovoje su reformacija, nugrimzdo į reakcijos bangas. Valstiečiai buvo beteisai ir nepanešamai baudžiamos engiami. Be to šiuo laikotarpiu Lietuvą slėgė karai su Maskva ir švedais, kur nekartą buvo į ją įsiveržę ir visa naikinę.

Šitos sąlygos ir neleido bajorų luomui, kuriam vienam tais laikais tebuvo prieinamas mokslas ir literatūra, imtis plunksnos tada, kada Vakarų Europa buržuazinės tvarkos aušroje davė literatūrai Miltoną (Anglija), Moliėrą (Prancūzija), Lesingą (Vokietija) ir kitus. O jėzuitai, jausdamiesi kovą laimėję ir protestantizmui Lietuvoje kelią užkirtę, neteko uolumo netik švietimui skleisti, bet ir jėgų Daukšos ir Širvydo idealams kelti ir jų pradėtam literatūros darbui dirbti.

Taigi antroje XVII ir pirmoje XVIII amžiaus dalyje nei bajorų luomas nei kunigija nedavė lietuvių literatūrai nė vieno žymesnio rašytojo.

Iš antraeilų darbuotojų minėtinas XVII amžiuje kunigas P. ŠRUBAUSKIS (m. 1680 m.) parašęs katekizmą vaikams ir keletą giesmių.

Nelietuviškai rašė kun. A. Kojelavičius (1609—1677 m.), davęs lietuvių istorijai gana vertingus raštus: "Historia Lituaniae" ("Lietuvos istorija") ir "Herbarz rycerstwa W. Ks. Litewskiego" ("Lietuvos bajorų herbų knyga").

Dėl to ir pats leidinių skaičius tame laikotarpy buvo negausokas.

Leidinių skaičius šiek tiek padidėjo XVIII amžiuje. Bet jų kokumas dėlto visai sumenkėjo. Į juos įsibriausia begalės svetimybių, labiausiai polonizmo: pavyzdžiui, būvę tokiais vardais leidinių: "Broma atverta ing viečnasti...", "Altorius duchavnas kvepenčio smilkimo,"

"Spasabas giedoima" ir kitos tos rūšies knygos, kurias leido Vilniuje maža temoką lietuvių kalbos jėzuitų ordeno kunigai.

— ★ —

Prūsiose padėtis ką-ne-ką buvusi gerėlesnė. Nors 30-metinis karas (1618—1648 m.) žalingas buvo kultūrai, bet naujos tikybos šalininkai nestojo dirbė. Taip pat ir pati valdžia, kuriai rūpėjo turėti ištikimi valdiniai, senų papročių globė lietuvių, davė jiems tinkamai paruoštų kunigų, išėjusių mokslus ir lietuvių kalbos kursą naujai įsteigtoje prie Karaliaučiaus universiteto "Lietuvių seminarijoje," leido valstybės lėšomis raštų. Dėl to čia ir ši bendrą literatūros puolimo laikotarpį randame keletą gana ryškių plunksnos darbininkų, nors kilmu daugiausia nelietuvių.

XVII amžiuje Prūsiose išsiskiria:

1) Kunigas L. ZENGŠTOKAS (Sengstock), vokietis, kuris patobulinęs išleidžia antra laida Vileto vertinį mažąjį Liuterio katekizmą ir Euangelias bei Epistolas ir išspausdina 20 savų ir 145 verstines tikybines giesmes.

2) kunigas D. KLEINAS, vokieitis, pirmas parašęs lietuvių kalbos vadovėlį ir išleidęs verstų bei jo paties raštų giesmių rinkinį — "Naujos giesmių knygos" ir "Maldų knygeles." Šitos "Maldų knygelės" dar ir šian die tevertojamos Mažosioj Lietuvoj.

K. Hartknochas, prūsų istorininkas, parašęs Alt und Neues Preussens oder preussischer Historien zwey Theile" ("Prūsų istorija"), ir davęs raštą apie prūsų kalbą "Dissertatio de lingua veterum Prussorum" taip pat išleidęs ir daugiau raštų.

XVIII amžiuje reikia paminėti kunigą P. RUGĮ (Ruhig), kuris be išleistos lietuvių kalbos mokslo apytros "Betrachtung der littauischen Sprache in ihrem Ursprunge, Wesen und Eigenschaften" yra davęs lietuvių vokiečių ir vokiečių lietuvių kalbų žodyną.

Prie žodyno buvo pridėtas lietuvių dainų, patarlių ir mįslių rinkinėlis. Tatai pirmas mėginimas kelti aiškėn liaudies kūrybą.

Minėtojo Rugio sūnus yra vokiškai apie lietuvių kalbą: "Anfangsgrunde einer littauischen Grammatik" ("Lietuvių gramatikos pagrindai").

Be to šitame amžiuje atsiranda visa eilė kolektyvinių darbų, k.a.: "Naujas testamentas lietuviškai" "tikrų lietuvių" vertimas, išleistas pagerbti karaliaus Fridricho I-jo vainikavimo dienai, ir visa eilė giesmių, kuriuos statė įvairios kunigų grupės.

Lietuvai Vaduoti Sąjungos Atsišaukimas į Lietuvų Visuomenę.

Lietuvos žmonių, nuo karo nukentėjusių šelpimas, aprūpinimas maistu, rubais ir vaistais senelių ir vaiku, guls kaip sunki našta mums Amerikiečiams ant pačių, todėl DABAR jau laikas pradėti tam dideliam darbui ruoštis.

Visų Amerikos Lietuvų reikalinga tam parama dabar, ir todėl šiuomi Lietuvius — kaip pavienius taip ir organizacijas, — parodyti savo susirūpinimą, auksiant į LIETUVIŲ TAUTINI ŠELPIMO FONDĄ, kuris yra vienatinis užregistruotas Fondas Amerikos Lietuvų tarpe.

Siųskit savo auką tuojau Londono Lietuvos Atstovybėn ir kitur, parėmimui. Mes turim išlaikyti savo atstovybes tose šalyse kur jos dar randasi, nes jos yra Lietuvos Nepriklausomybės tėsinsys.

Kartu reikalinga plėsti ir bendra mūsų akcija už Lietuvos reikalus. Lietuvai Vaduoti Sąjunga jau pasiruošus išsiuntinėti Dr. Norem'o knyga "TIMELESS LITHUANIA" visiems Amerikos valdžios nariams. Kongresmanams, kitų šalių diplomatams, ir taip toliau. Kaip tik ta knyga išeis iš spaudos ji bus pakuojuama ir siunčiama tiems žmonėms ir įstaigoms kur tikrai tikimes ta knyga galės pasakyti gerą žodį už Lietuvą, paraginti ginti jos laisvę ir nepriklausomybę, kur ji padarys Lietuvai daugiau draugu ir prietelių.

Kurie Lietuviai iki šiolei tą užsisakė, tie prisidėjo prie jos išleidimo kaštų apmokėjimo — kad galima būtų duoti tą knygą dykai tiems žymiesiems žmonėms kuriuos mes stengsimės ta knyga aprūpinti.

Dar galit įsigyti tą knygą ir kiti, ir jūsų auka, penkinė ar dešimtinė tai knygai paremti užtikrins Lietuvai Vaduoti Sąjungai kad jai nereikės panešti nuostolių tos knygos dovanojimo ir išsiuntinėjimo kaštų padengime.

Jūs gi rėmėjai, gausit vieną knygą sau, atminčiai, ar jūsų vardu įtalpintu kaipo tos knygos leidėjo.

Knygai prenumeratas priimame, ir tų knygų turėsime šimtą-kitą pardavimui tiems kurie dabar vis tęsia savo užsisakymo prisiutimą.

Lietuvai Vaduoti Sąjunga prašo jūsų prisidėti ir prie šios Sąjungos narių, prisiunčiant savo nario mokesį — \$2, \$5, \$10 ar daugiau metuose. Jūsų priėjimas Lietuvai neprivalo apsisistoti tik jūsų retkarčių auka—duokit daugiau, duokit iki jausit, ir duokit kad ir kiti matytų jūsų duosnumą ir pasektų jūsų pavyzdžiu.

Atsiųskit savo duoklę už 1943 metus, arba kurie užsimokėję, pradėkit dabar mokėti jau už 1944 metus.

Toliau pranešime visuomenei daugiau apie mūsų darbo planus. Tėmykit spaudą.

Auką siųskite įdėdami į laišką ir adresuodami: L. V. S. CENTRAS, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

— ★ — MŪSŲ SENOVĖ ŠIO KARO DIRVOJE.

★
Teko man patėmyti kaip vienas rašytojas juokdaringai kraipė panašius į lietuvių vietų vardus karo laukuose, rodos kaip ir mėginamas mus atgrasinti manyti, kad jie galėjo kada nors būti lietuviški. Jis skriaudė mūsų tautos reikalus nežinodamas. Visgi, iš jo tokio juokavimo mes turime suprasti, kad jie turėjo nors kokią priežastį savo tokiam pasibovinimui. Tikrai, ten yra didelė priežastis. Tik turime suprasti, kad tie vardai buvo baisiai suambrinti į svetimą kalbą. Kasgi gali manyti, kad Sardinijos miestas Cagliari yra ištikrųjų KARALIS?

Gaila, kad aš neturiu užtektinai laiko nuolat rašinėti apie mūsų gilia senovę, o esu priverstas kitais reikalais laukti tam aeresnės progos, ne kaip dabar turiu. Galima būtų įtikrinti nors aršiausius pesimistus, kad mūsų senovėje mes buvome net pačioje Afrikoje, nekalbant jau apie Mažąją Aziją. Tyrinėjimais parodo tai visai aiškiai. Nors vietų varda liko seniai permainingi i kitokias kalbas ar tvčiomis suambrinti, kad juos niekas neqalētu pažinti ir nors mūsų pačių kalba nuo to seno laiko daug persimainė, visgi dar galima rasti vietas, ypatingai kur toliaus nuo mūsų naikintojų centro, kuriose tie vardai pasiliko pilnoje čielybėje nors ne dideliame skaitliuie. Ak mes patys dar žinome mūsų vardus - "vazvčnikai, metelinai, zanavikai (senavikai)", etc. Paqal tulus supratimus būtų mum net qėda ar sarmata savo qerus vardus nešioti. Arqai mes neturime nieko bendro su qedais ir sarmatais, kaip ir su vazvčnikais? Tik Gedainis buvo mūsų žemėse, bet kitose vietose mus vadino kantarais. Ir ta varda mūsų priešai numeta, taip sakant, į užpečkį...

Nėra vietos laikraštyje sutalpinti sistematiškai mūsų visokius vardus ir priežas-

tys jų sunaikinino ar iškraipimo. Todėl, aš turėsiu pasitenkinti paminėdamas tik kelis vardus iš salos, kur matomai mūsų priešai manė niekas juos neužėis. O tai ant salos Sardinia. Jos patsai vardas mūsų kalboje dabar būtų Širdinia ar Šiardinia. Joje buvo rasti, tarp kitų dalykų, pakelėse akmeniniai stulpai dideliame skaitliuje su užrašais eilėmis su viršūnėmis "proto patarimai." Jos pakraščiuose, kaip buvo žiburėlis kur dabar koplyčia stovi ant kalno Palangoje, buvo smailūs į viršų budinkai, vadinami "nuraghai", kad būtų galima nuręgeti kur reikėjo senovės mūsų jūrininkams kėravoti savo laivus į pakraštį. Jų buvo apie 6000 ir savo didelėje formoje jie buvo panašūs į mūsų žagrės noragus, pagal kuriuos mūsų artojai regi tiesiai vagas nuarti. Nors gyvename dabar ne iš jūrininkystės, visgi tie užvardinimai priklausė jūrininkams. Tokio pat būdo budinkai dideliame skaitliuje buvo ant žemės išsikisimų į jures Skotliandijoje, kur, kaip ir Sardinijoje, buvo randama jų griuvėsiuose mažos ir didelės sudėties žmonių kaulai. Mūsų vergai buvo mažo ūgio žmonės, kuriuos da ir dabar galima rasti Sardinijoje. Skotas juos vadino piktai (Pits), ar "angrai", iš ko ir paėjo vardas Anglai. Dai ir dabar Skotai sako nebūuk "pitish", ar piktas. "Kantari", matomai, apsigyveno didesniame skaitliuje, ne kaip Skotai šiaurėje, pietinėje Britanijos daly, su giesmių miestų Canterbury, kaip paprasta, prie sostinės. Ant kiek aš suprantu iš savo tyrinėjimų, tai ir mūsų miestas Trakai reiškia kokios tai muzikos miestą, kuris yra labai gražus ir randasi arti prie sostinės Vilniaus. Paprastai tokių šventovių vardai reiškia šventumą, kaip Vilnius, ramumą, kaip Roma, Smirna, etc. Kaip Skotai taip ir Anglai savę turėjo vadinti baltai — Albijonais, nes abiejį pavadinavo savo žemes Albion, turbūt nuo mūsų seno vardo "Olbian", ar "Ulpian." Prie Baltiko jūrės gyveno netoli nuo Gedainio albingai, turbūt liekanos saksų, kurie pabėgo nuo Charlemagno frankų į Britaniją ir ją vadino Albion. Vadino mus graikai upikais (opici) kada buvome senoje Italijoje (gal Hialijoje) ar Hetrurijoje. Tie vardai reiškia artimybę su gedų, ar gethų, vardo. Bet, turiu grįžti prie vardų Sardinijoje.

Karalis (dabar Cagliari) miestas turbūt turėjo Sardinijoje tą pačią reikšmę, kaip prie Baltiko Karaliaučius, valdžios miestas. Kitas miestas, Nuraminis, turbūt priklausė

tikybai. Pačią vadinome mes (ir Graikai) legnusa, kaip kitur vadindavome šalys vardu paeinančiu nuo galingumo, o čia nuo jėgos. Upių vardai Berraghe, Coghin, Nora, Samassi (žiamasi), ir Pabillionisi, salute Sulcis (sultis); kalmai Serpedai (šerpetai), Marargiu (marininkų), Linas, Rasu, Ūrtiku (jurtiku), Siurgus, Sinai, Nieddu, ir Nurra; vietos Asimara, Arasai, Arsakena, Anglona, Baulandu kaimas, Brandingiai, Bolotana, Burčei, Domus di Jonas (Jonas namas. Jonas buvo mūsų jurių dievas), Domus Novas, Gerrei, Giara, Geremule, Genurai, Sandelioks, Milis, Metalla, Marghine, Melas, Muragus, Orosiai, Orune, Ozieriai, Oskiriai, Perdaliana (perdalina sala), Posada, Ploaghe (Plungė?), Rossa, Sassarai, Serpentaria, Sodaliai, Senorbiai (kaimas Senorpių Lietuvoje), Uras, Usellus, Ussassai, Urzulei, na, ir su numis nuolat esantis senove vardu miestas Olbia ir uostai Vesme ir Angelai.

Sakoma iš istorijos, kad sala Jegnusa, ar Sardinia, buvo nuolat apgyventa Fenikais kurie buvo raudoni žmonės ir jūrininkystės žinovai. Kad tik balti žmonės paraušta jūrininkaujant, o tamsūs pajuosta ir dabar, be abejo fenikai buvo balti žmonės. Jei mes pažiūrėsime arčiau, atrasime, kad dar ne taip seniai vien tik balti žmonės jūrininkavo, kaip šiaurės (Hetrurijos) italai, Ispanijos Kantarai, ar Kantabrai (baskai), Albijonai iš Britanijos, Norvegai, Da(i)niai, Švedai, Latviai-Lietuviai, ir pakraščiais Europos apsigyvenę tos pačios kilmės kiti balti, kaip frankai, belgai ir hollandai. Čia turiu pridėti ir Saksus, kurie gyveno prie upės Labos (Elba). Vokiečiai (ukiečiai) prie jūros nepriėjo. Kaip fenikai taip ir hetruskai minimi kaip davėjai Europai raidžių ir civilizacijos ir turbūt kitų fonetiškų ženklų, tonų, ar tūnų, ar dainų ir giedojimo, muzikos ir šokių su ritmu, taipgi dramos ir lošimų teatruose.

Persekiojama, mūsų tauta liko suskaldinta į daug šakų, kurių kelios didžiulės dabar kariauna savo senovės protėvių laukuose, salose ir kalnuose, visai apie savo senovę tose vietose nieko nežinodami, nes jie pamiršo savo kalbą; kas dalis tai nauja kalba; nauji vardų iškraipimai; kaip kur pusjuodžiais apsigyventa. Kreidos, ar Crete, saloje vardai reiškia muziką, giedojimą, šokius šventovėje altoriuje kalno urve stovi moteris su kūdikiu, statula, su

parašu "Britu Martis" nuo laikų ilgai prieš Kristų.

Mūsų Amerikos kariuomenė traukia dabar vis artin ir artin prie miestų kur muzėjai pilni dailos darbo statulų ir paveikslų su parašais, kuriuos mūsų kalbą mokanti turėtų suprasti. Jie eina prie šalies uosto Ostia, kuris vadinosi Uostis, upės Tiberio (Teverio) žiotis, per kurią jie prieis prie pat Romos. Toje armijoje randasi lietuviai, bet kaip kiti, taip ir jie, savo senovės nepažins. Vieni kitiems jau nuo seniai svetimi, bet mūsų kalba, matomai, yra brangi mokslui, tyrinėjimams ir išaiškinimams dalykų, kuriuos nei mokslingi nesupranta. Jie sako kad visos kalbos turi vienodų žodžių, bet

lai jie pasako kodėl aukštasis Afrikos kalnas vadinasi Kilumena, didžiosios upės Nilo žaką vadinasi viena Upena, kita Dubeša, didžioji gilumos sauzemė, kur viskas gerai auga, vadinasi Augesa ir kaip kada Augela ir miestas Medinine Tunisijoje.

Gal mūsų tautos apmokėti ir kiti reikalingi vedėjai nesusipės pertikrinti savo galinčius pusbrolius iš kitų šalių, kad reik butinai išgelbti mūsų tautą, mūsų kalbą ir mūsų brangią Lietuvą. O gal jie nemano, kad verta jiems ar kitiems mūsų savuosius gelbėti nuo amžinos prapulties. Reik kam nors drūčiai pamąstyti. Reik!

Vincas F. Jankauskas.

50 METŲ NUO KRAŽIŲ SKERDINIŲ.

Kas neatsimena garsiųjų Kražių Skerdinių, kurias įvykdė Rusijos garsieji kazokai . . . Muravjovo viešpatavimas. Kražių Skerdynės ir 1905 metų revoliucija, labai įbaimino lietuvius, kad jie nepaisant kur būtų, visados "ruski" su šurpu atsimena . . .

Kražių istorija, trumpai suglaudus yra tokia. Apie Kražius mes skaitome Lietuvos istorijose, kad dar prieš septynis šimtus metų, Lietuvos pirmutinis karalius Mindaugas, buvo padovanojęs Kražius Livonijos ordnui. Bet narsūs ir patriotingi žemaičiai nepasidavė ir livoniečius sumušė, o sumušę ir išviję, atsiėmė ne tik Kražius bet ir kitas žemes, kurias karalius Mindaugas buvo livoniečiams padovanojęs.

Kuomet Lietuva buvo apkrikštyta, katalikiška, tai žemaičių vyskupas Merkelis Giedraitis, rodos 1607 metais, parsikvietė į Kražius tėvus Je-zuitus, kurie čionai įkūrė aukštesnę

mokyklą-kolegiją. Bet 1773 m., Je-zuitų ordinas Lietuvoje buvo panaikintas. Visas turtas atateko Vilniaus apšvietos komisijai, kuri po tulo laiko įkūrė Kražiuose gimnaziją. Toje gimnazijoje, mokslus ėjo lietuvių žinomi darbuotojai: S. Stanevičia, Dionyzas Poška, prof. Oginskis ir kiti. Kapelionu buvo kun. Motiejus Valančiauskas-Valančius, kuris vėliau tapo žemaičių vyskupu ir garsiuoju blaivybės skleidėju visoje Lietuvoje.

Kražiuose gimnazija gyvavo apie 60 metų. 1832 metais, gimnazija perkelta į Kauną.

17-tame amžiuje dvar. Valatkevičius (lenkas), pastatė bažnyčią ir atsikvietė iš Vilniaus Benediktines vienuoles ir jos 1757 metais savo lėšomis pasistatė mūro bažnyčią ir vienuolyną. Toje tai bažnyčioje, ir įvyko garsioji pasaulinė drama - Kražių Skerdynės, 1893 m. lapkričio 10 dieną . . . Apie tą įvykį visas pasaulis žino. Ir Amerikoje yra lietuvių, kurie paspruko nuo garsiųjų Kražių Skerdinių bausmės . . .

KANTUNGA . . .

Mūsų ponai su šaltyšiais
Slapčia susitarę,
Viena nakti ėmė, rišo,
Į kantunga varė.

Ir nuvarė mus, bernelius
Į Tilžės miestelį,
Tilžės miestas brukavotas,
Ašaroms nuklotas.

Ir sustatė mus bernelius
Į vieną glitelę . . .
Ir pristatė mus bernelius
Vokiečių pulkelin.

Plaukus kirpo, glitais vilko
Širdelę graudino,
Ir nuvarė mus, bernelius,
Miestelin Gumbinės.

Serženčiukai, kaip žalčiukai
Aplink šokinėjo.
Kapitonai, kaip šėtonai
Į mumis žiūrėjo,

Neščėslyvi mes berneliai,
Kur mes pasidėsime?
Nuo vokiečio neišbėgsim
Daugel nukentėsime.

Šalta žiema striuks drabužis,
Reik šaltį kentėti.
Duonos svaras, kruopu stuopa,
Reiks badą kentėti . . .

Koks ten buvo sunkus
muštras,
Ir kaulu laužymas,
Koks ten buvo skaudus
smogis,
Kraujo praliejimas!

Ak, Tu Dieve visagalys,
Tu Tėv's visų gyvų,
Kam-gi Dieve, Tu mus leidai
Lyg ant kokių dyvų?..

Prūsų Daina.

LABDARYBĖ

Lietuvių R. K. Labdarių Sąjunga: kun. Anicetas Linkus, dvasios vadas ir išdininkas, 4557 So. Wood St., Chicago, Ill.; Anastazas Valančius, pirmininkas; K. Jodelis ir St. Cibulskis, vice pirmininkai; Ona Jasparienė, raštininkė; N. Širvinskis, finansų raštininkas.

Labdarių Sąjungos Seimas bus šįmet 28 Lapkričio-November, Brighton Park'e Parapijos Svetainėj, SEIME DALYVAUS ARK. SAMUEL STRICH.

Pirmininkas, Anastazas Valančius.

SVEIKATOS SKYRIUS

TVARKO

Dr. Steponas Biežis

Per Radio iš WHFC 9:30 val. vakare
Paskaitos būna antradieniais

Rašo Dr. S. BIEŽIS.

Nurytas maistas kaip toks nepereina į kūną atlikti skirtos pareigos. Kol jis pasilieka skilvyje ir žarnose, tai iki tol nėra iš jo nė mažiausios naudos, nes jis negali būti sunaudotas. Seilių liaukos, skilvys ir žarnos išdirba ypatingas sultis, kurios chemiškai veikia tą maistą, dažnai suskaldant jį į kitokius sudėtinius su kitokia chemiška formule. Tas skaldymas arba keitimas maisto į kitokius sudėtinius yra paprastai vadinama — virškinimu. Suvirškintas maistas taip pakeičia savo išvaizdą ir net chemišką sudėtį, kad jo jokių būdu nebegalima pažinti. Taigi, sakysime, mėsa, duona, kiaušiniai ir tt. viduriuose pranyksta kaip tokie, o jų vietoje pasireiškia virškinimo proceso daviniai, kurie yra taip prirengti, kad jau juos kūnas gali paimti į cirkuliaciją ir pasikui tinkamai sunaudoti to paties kūno išlaikymui sveikatos.

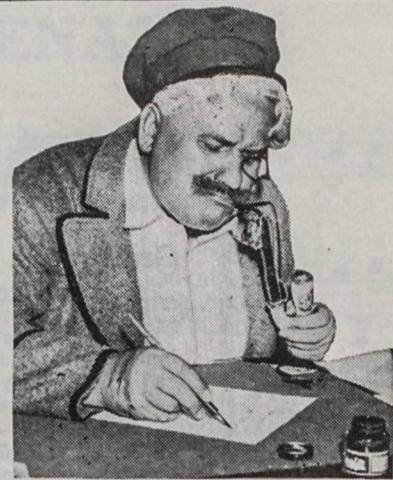
Proteinams patekus į skilvį, juos tuojau sultys pradeda virškinti, o mažoje žarnoje, tas procesas baigiamas. Pasekoje šių komplikuočių veikmių iš proteinų pasireiškia medžiagos vadinamos—amidoacidai (amido-acids), kurie patekę į cirkuliaciją esti išnešiojami po visą kūną atbudavoti nudevėtasias daleles. Tai šitaip maždaug maisto proteinai tampa dalimi mūsų kūno. Ilgainiui tie patys proteinai, nors kitokioje formulėje, kūnu besidėviant, kaip anksčiau minėjau, vėl yra skaldomi į paprastesnius ir šių sykių galutinius arba užbaigtinius sudėtinius, kurie kaip atlikę savo darbą esti pašalinami iš kūno. Galutini produktai yra sekami trys: Ureja, kurią pašalina inkstai; anglies dvideguonis pašalinamas plaučiais; ir paprastas vanduo, kurį dalinai pašalina inkstai ir taipgi prakaitavimu bei iškvėpimu.

Tai toki, suglaustoje formoje, eiga proteinų, nors ištikrųjų ši eilė procesų yra daug labiau komplikuo-ta, negu kad atpasakojau. Vienok iš praktiško sumetimo užteks ir to. Idomu pastebėti, kad mes valgome augmenis ir gyvulius, kurie perėję per stebėtiną kūno laboratoriją bei atlikę savo užduotį esti pašalinami, kaip nebereikalingi, į gamtos globą. Fizikai ir chemikai jau seniai neabejojančiai įrodė, kad medžiaga

nenyktsta, kad jos negalima sunaikinti, o kad ji, medžiaga, tik keičia savo išvaizdą ir chemišką kompoziciją. Tai iš mūsų maisto galutinių medžiagų išdigs gražios daržovės, skanus vaisiai ir patrauklūs gyvuliai, kuriuos taipgi kas nors, o gal mes patys, valgysime su pasigerėjimu. Ir taip šis ratas sukasi be užbaigos ir suksis kol gyvybė ant žemės egzistuos.

Siek tiek susipažinę su proteinų savybėmis, dabar pažvelgkime kiek į parą žmogui reikalinga to maisto. Čia pridera pastebėti, kad sveikiausia bei ekonomiškiausia esti tada, kada asmuo valgo ne daugiau, nei mažiau kaip kad kūnas reikalauja. Perdėjimas ar pamažinimas niekadodos neišeina į gerą. Tikrai matematiškas nustatymas kiekio veik nėra įmanomas, nes įeina daugel besikeičiančių galimybių, kaip tai: žmogaus amžius, jo svoris, užsiėmimas ir taipgi paties maisto kad ir tos pačios rūšies tikrasai sąstatas arba tikroji proporcija skirtingų valgių. Taipgi virškinimas irgi veik negalima tikrai apskaičiuoti, nes kartais tas pats maistas geriau, kitais kartais prasčiau suvirškinamas. Taigi apskaičiavimas galima padaryti tik apytikriai. Galų gale, nėra ne būtino reikalo suvalgomos maisto nuodugnus matematiškas apskaičiavimas. Mat, kūno organai yra tolerantiški ir gana pakantūs. Jei kartais kokio valgio perdedama ar nutraukiama, tai iš to nepasidaro matomos skriaudos sveikatai, kaip sulig tos lietuviškos patarlės: su miera viskas gerai.

Jei žmogus proteinų valgo dvigubai ar trigubai, negu reikalinga, tai čia jau visai kitas klausimas, o ypač jei tai tęsiama ilgą laiką. Mat, kaip pirmiau minėjau, kūnas negali proteinų rezervo sukrauti, taip sakant "juodai dienai." Kiek jų suvalgome, tai atitinkama dispozicija įvykdoma. Perdidelis kiekis proteinų yra kenksminga kūnui ir kešeniui. Jų perviršius turi būti kaip nors pašalinta, kas apsunkina organų funkcijas ir žinoma negali eiti sveikaton, o taipgi už tą patį perviršį reikia gražus pinigais užmokėti, kas reiškia turto eikvojimą. Nuolatinė stoka jų dažnai dar blogiau veikia į sveikatą. Vidutinis kelias reikalaujamas nuovokos bei apsižiūrėjimo yra geriausias pasirinkimas.

DĖDYTĖ JERONIMAS RAŠO Sveikučiai!

Ot ir ruduo. Tikras ruduo. Bet dar bus gražių dienų. Chicagoje lietuvis užlijo, tai bus grybų. Apie Chicago yra miškų, miškelių, kuriuose dar supuvusių kelmų yra, tai ant jų nugaros auga kelmučiai. Jeigu kurie turi laiko ir turi gaso, tai išvažiuoja ir prisigrybiauja. Paskui parduoda po pora dolerių už galioną. Bet kiek toliau pavažiavus nuo Chicagos į Indiana arba Wisconsinus, maždaug 60 mylių, tai jau prisigrybiauja kiek tik nori vežtis namo.

Tie kelmučiai nėra tokios rūšies kaip Lietuvos kelmučiai, bet ta pati giminė. Prie progos noriu priminti, kad lietuviškai grybai vadinasi KREMBLIAI. Žodis grybai paimtas iš slaviško pavadinimo. Rusai sako-gryb, gryby. O rašytojas Tumas-Vaižgantas užtiko senoviškai vadinantį žodį grybams - kremblius. Kelmučiams, tai labai pritinka tas vardas, nes jie ir atrodo ir kramtosi kaip krembliai. Daug lietuvišku vardu mes netekome, užmiršome, nes į mūsų gyvenimą įsimaisė lenkai, vokiečiai ir rusai. Pasiimkime "padušką". — Tai lenkų-gudų žodis, o lietuvių tarpe taip prigijo paduška, kad neturint "paduškos", negalėtome miegoti...

Lietuvių kalbininku patariama nevartoti "paduškos" (o ant ko gulėsim? - —.), o vietoj paduškos, turim imti prieglavį arba pagalvę. Lietuvoje žodis "priegalvis" daugiau priprastas, negu pagalvė. Mano supratimu, tai geriau tiktų sakyt pagalvę, arba pogalvis. Juk po galva mes dedame ta plunksnuota maišelį?...

Štai radau "Gimtoje Kalboje" klausymu kertelę ir tenai visokių klausymų statoma kalbininkams ir jie atsako. Gal kam bus žingeidų ži-(Tąsa ant 14 pusl.)

Greičiausiu Laiku Dideli Karo Fabrikai Išbudavoti

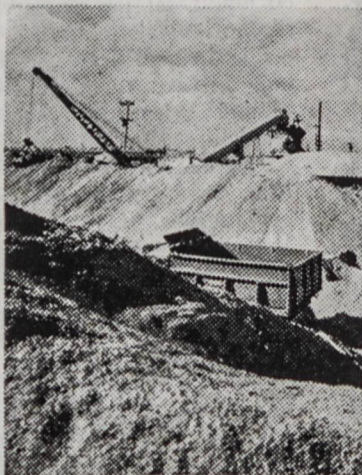
Amerikos karinės produkcijos programoje žymiausias atsiekimas buvo padarytas šiaurinėje Illinoise dalyje išbudavojant didžiausius pasaulyje fabrikus rekordiniai greitu laiku.

Statyba šių milžinų fabrikų paskubinta naudojant elektros pajėgą. Vartojant galinčią šviesą, nakties tamsa paversta dienos metu. Elektra operuojant svirtis, kūjus, betono maišytuvus, konvėrus ir kitą mašiną, darbas savaitėmis sutrumpintas.

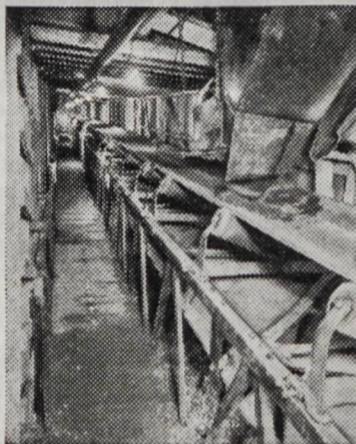
Taip, Elektros Pajėga yra ta pajėga, kuri paskubina statybą . . . pajėga, kuri paskubina produkciją . . . ir pajėga, kuri paskubins pergalę.

Elektra Paskubina Karinę
Pradukciją

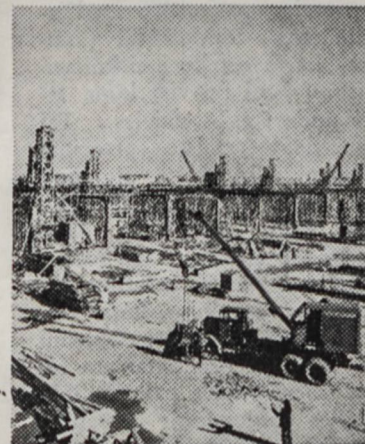
Galingos elektrikinės šviesos davė
galimybę tęsti statybos darbus ir
naktimis.

Užpakalyje matyti elektrinis betonc
maišytuvas, specialiai gamintas šiam
darbui.

Šis elektrinis konvėras pristatė ce-
mentą, smėlį ir žvyrą į betono mai-
šytuvą.

Elektros Pajėga atliko svarbią rolę
supiojime ir sukirpime statybos me-
džiagos.

Elektros Pajėga Jau Kariauja — Neeikvokite Jos!

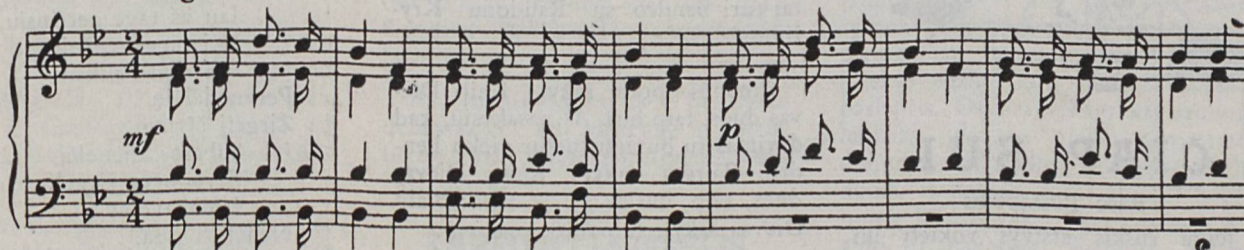
COMMONWEALTH EDISON COMPANY

Teikia Nepavaduojamą Elektros Pajėgą Karinėje Produkcijoje Chicagoje

KO VERKI ŠIANDIENA?

Largo

1. Tu ma-no mer-ge-le, ko ver-ki šen-die-na? my-li-moj tē - vy-nėj pa-si-li-kus vie-na.
2. Gal ver-ki ne-kar-ta tu ma-no mie-liau-se, kad ma-ne iš - lei-dai už ju-rių to-liau-se.
3. Oi ne-verk mer-ge-le, aš prie ta-vęs bū-siu, oi ne-verk šir-de-le, ta-vęs ne-už-mir-šiu.

1. Siu-vi ar au-di, ver-pi ar dai-nuo-ji, gal ge-res-nės lai-mės del sa-vęs jieš-ko-ji?..
2. Nu-plau-ki ai to-li, lai-mės sau-jieš-ko-ti, o ma-ne pa-li-kai verk-ti ir de-juo-ti...
3. Ran-kas iš - tie-sės, drū-čiai ap-ka-bin-siu ir ap-si-ka-bi-nęs mei-lei pa-bu-čiuo-siu..

EIN' DŪKRELĖ...

Ein' dūkrelė per dvareli
Ein' jaunoji į darželį
Daržo duris verdama,
Labai gaudžiai verkdamą.

Rūtas sėjau, linksma buvau,
Kaip ravėjau dar linksmesnė,
Jau sugraudau skindama,
Graudžiai verkiau pindama.

Piršlys prie jos eidamas,
Širdelę drąsindamas:
Nesigailėk rūtelių,
Nei jaunųjų dienelių.

Nebūsi po rūtelėmis,
Reiks mainyti dieneles.
Permainyt reiks dieneles
Ir padėti rūteles...

Bernuželis prieidam's,
Jai žodelį pratardam's:—
Kad nenori, tai neiki,
Nei rūtelių neverki...

Aš pas savo motinėle,
Paskutines nedėlėles,
Po svirnelį traksėjau,
Širdis mano liūdėjo...

Liaudies Dainelė.

ATNAUJINKITE PRENUMERATĄ!

Margutis metams \$2.00
6755 South Western Avenue
CHICAGO, ILL.

PIRKIME KARO BONUS!—REMKIME AMERIKOS
KARO JĖGAS — GREITINKIME PERGALE!
KARO BONUS GALITE PIRKTI "MARGUTYJE"

6755 South Western Avenue, Chicago, Ill.

NAMŲ DAKTARAS

Įvairūs susirgimai; ligos; ligų gydymas;
receptai; praktiški patarimai.

KAINA DU DOLERIAI.

(MARGUČIO SKAITYTOJAMS \$1.00)

Adresuokite užsakymą Margučiu:

6755 South Western Avenue, Chicago, Ill.

"NAMŲ DAKTARAS",

labai naudinga knyga kiekvienam.

Ją Parašė DR. A. J. KARALIUS

Autorius "Lyties Mokslo," "Vyras" ir kt.; Vertėjas "Draugi-
jos ir organizmų evoliucija," "Moralybės Išsivystymas" ir kt.;
Narys "American Ass'n. for Advancement of Science"; rašyto-
jas sveikatos klausimais įvairiuose laikraščiuose; literatas; Me-
dicinos Daktaras. Jau miręs...

ČIAP SUI

Rašo Pūstapėdis

Jeigu ruskis atsivys vokiečių iki Lietuvos, tai jau tuomet Hitleris užuos ruską paraką Berlyne. Pasirodo, kad Hitlerio kontraktas su perkūnu pasibaigė, ba jau jis "nežaižuoja" kaip pradžioj karo. Dabar Sąjungininkai pradės žaibuoti, kad pons Hitleris nespės nei žengnotis . . .

Patarlė sako: Su koku draugu draugausi, toks ir pats paliksi. Pažiūrėkite jūs į Juozą Staliną. Jis tik biski draugavo su Adolfu Hitleriu ir užsikrėtė ta pačia liga, kaip Hitleris. Jis netik nori vokiečius išvyti iš savo rubežių, bet ir svetimas valstybes pasigrobti. . .

Kuomet amerikoniai užsimeina komunistams apie Pabaltijo Valstybes, tai tie tuojau kalba apie California. Kitaip sakant: Jeigu vienas kalba apie Joną, tai kitas apie Balvoną . . .

Rusai sako, kad jie leido Pabaltijos Valstybėms nubalsuoti, prisidėti prie Rusijos. Čia man norisi pasakyti viena tinkanti pasakaitė. Vienas žmogus, eidamas per kaimą, pamatė kiemę kalakutų. Tada atsinešė meškerę, priižo važiuką ir ant jo korną. Tada įmetė į kiemą, na ir kalakutas tą korno grūdą prarijo. Kalakutui važiukas įstrigo į gerkle. Žmogus tada eina ir paskui jį kalakutas išskėtęs sparnus velkamas. Ukininkas pamatęs pradėjo šaukti: ką tu darai? Žmogus jam ir sako: Aš nekaltas kad jis paskui mane seka . . . Tai ot, tokiu būdu ir ir Lietuva ir kitos Pabaltijo Valstybės turėjo nusekti paskui Rusiją, kaip tas kalakutas paskui to gudruolio meškerę . . .

Vadinasi, "Nauja Gadyne" nusiavė pantaplus. Ir ji pasekė tąs pačias "Gadynes", katros taip pat padarė ankstesniais metais . . . Dabar Strazdas su Stilsonu gali užtraukti:

Vai varge, varge,
Kur mes važiuosim?
Kokią "Gadyne"
Vėl radaguosim? . . .

"Vilnis" vis rašė, kad žmones duotų kraujo. Andai, žiūriu ir "Sanda-

ra" kraujo pareikalavo. Girdi, "SLA" Pildomai Tarybai reikia "šviežio kraujo". Kodel nesikreipti į p. Daužvardienę, nes ji rodos, ką tai turi bendro su Raudonu Kryžium.

Žmones įpratę sakyti: Kaip Dievas duos, taip bus. Aš pasakysiu, kad davimas su buvimu netur nieko bendro. Turėtų sakyti: Kaip Dievas duos, taip imsime . . . Arba: Kaip Dievas sakys, taip bus.

Atsimenu Lietuvoje, kuomet žmogus eidavo pas žmogų paskolos prašyti, tai nešdavosi kvortą dektinės ir kuomet jau pusę kvortos nugerdavo, tai pradėdavo kalbėti apie paskolą. Bet dabar, kada Dėdė Samas prašo paskolos, tai ne tik kad dektinės neduoda išsigerti, bet nei stiklo alaus neužfundina . . .

Gaila, kad lietuvis daktaras K-čius, gavo atostogas "už grotu". Aš jo gailiuosi kaip lietuviui, o komunistai gailiasi kaip savo labai gerbiamo "komunistų ronų lopytojo", nes kur tik komunistų roną atsiverdavo, tai žiūrėk dr. K-čius su šimtaine ir . . . užlopo . . . Mat koks gailėsis!

Ar ne pasaulyje yra keistų žmonių? Imkim, kad ir tą: Profesionalas neužkenčia profesionalo; Biznierių-biznierių; Artistas-artisto, o girtuoklis nekenčia girto. Kaip tik jis pamato kitą žmogų girtą, tai ir pyksta. Turbūt jis mano, kad tik jis vienas moka pasigerti, o kiti ne . . .

Kuomet vyras nueina į krautuvę pirkti overkauto, tai žiūrėk už kelioliką minučių ir išeina apsirėdęs. Kitaip su moterimis. Kada moteris nueina tik kepeliuso pirkti, sakysim kad ir už pusantro dolerio, tai užtrunka, kokias trys valandas kol nuperka . . .

PIRKITE KARO BONUS!
REMKIME JAUNUOSIUS
LAIMĖTI KARĄ

MARGUČIO

RADIO PROGRAMAI iš WHFC (1450 kil.) pirmadieniais, antradieniais, trečiadieniais, ketvirtadieniais, penktadieniais ir šeštadieniais, 9:30 val. vakare.

SEKMADIENIAIS 1 val. po piet.
PENKTADIENIAIS 7 val. vakare.
Tel. GROvehill 2242
6755 So. Western Ave., Chicago, Ill.

OI TU TABOKA.

Oi tu taboka,
Mano rudoji.
Jau aš tave netrinsiu,
Ir į ragą nepilsiu,
O ir nešniaukšiu.
Per nedėlėlę,
Žirgelį šeriau.
Subatos dienelelį,
Savo bėrą žirgelį
Išmitravojau.
Nedėlios rytą,
Josiu bažnyčion;
Klumpa, ilsta žirgelis,
Del neteisių žodelių,
Del neteisiųjų . . .
Žirgeli mano,
Bėrasis mano,
Ar nubėgsi žirgelį,
Į pusantro "stundelio"
Šimtą mylių . . .
Juk žino Dievas,
Miel's Dievulėlis;
Čia nelygus laukeliai,
Lainos mano kojėlės,
Vargu triviosiu.
Žirgelį mano,
Bėrasis mano,
Ar aš tave nešėriau?
Ar aš tave negirdžiau?
Ar nemylėjau?

REDAKCIJOS ATSAKYMAI

J. W-skis Chicago. Jūsų prenumerata gauta. Ačiu ir už cigarą, sako "Baltramiejus." Įvyko klaida, dabar viskas atitaisyta.

A. V-čius. Cicero. Širdingai ačiu už gražų laiškutį ir prenumeratą. Malonu žinot, kad Jums Margutis patinka su patriotingais raštais, juokais ir dainelėmis. Daina, tai lietuvių tautybės šaltinis. Mūsų tautininkų atgimimas prasidėjo su dainų rinkimu, nuo nuo dr. Basanavičiaus laikų. Ir seniau, kun. J. Juška surinko daug dainų ir išleido, dar spaudos uždraudimo laikais.

B. W-thers, Chicago. Ačiu už prenumerą ir gražų laiškutį. Apie dr. V. Kudirka buvo rašyta ir kada nors, vėl bus proga pagarsinti suvalkiečius . . . Tiesa, malonu prisiminti anas, jaunystės diena, kad pėkštute traukdavom į Alvitą, į Naujamiestį, į Sintautus ir kaip būdavo smagu sueiti su giminėmis, pažystamais . . . Well . . . laukime, gal ateis taika ir mes nuvažiuosime pamatyti tuos kelių-vieškelius, kur mes maži bėginėjom . . .

Pvt. J. Žebrauskas. Labai miela skaityt iš tolymo krašto laiškutis ir smagu žiūrėt į paveikslą, kur jus mušate laukinių tautelių muzikos instrumentą - būbną.

J. Šarkauskui. Laikraštį gavau ir nustebau perskaitęs tokį gražų aprašymą apie savo tautietį. Gerai, kad savo pavardės nepakeitė.

P. Uknis. Ačiū už laiškėlį! Teko ir man kada tai pasidžiaugti Oregon valstybės grožiu. Po nuplikusios Arizonos ir Californijos pūstynių, tai Oregon valstybė atrodo kaip koks sodas, darželis su gėlėmis...

B. A. Šarūnui. Jūsų raštas "per riebų". Nereikėtų kaltinti visus, nes tik politikieriai "bučiuojasi-myluoja-si" su socialistais. O tai reiškia, kad norima prieiti prie bendro veikimo.

Bet politikoje, nėra ir nebuvo bendro veikimo į sąjungą keliom partijom. Žiūrėkite kas atsitiko Lietuvoje, kuomet susibičiuliavo krikščionys-demokratai-liaudininkai ir socialistai-demokratai. Rezultatas tokio "bendro veikimo", pasireiškė 1926 metais 17 Gruodžio. Tvarkyti ir vėl tais pačiais pamatais (demokratiniais pamatais) Lietuvą, būtų pernelyg naivu. Lietuvos žmonės išsirinks tokią valdžią, sukurs tokią valdžios formą, kokia jiems bus naudinga. Kitas dalykas: atsibaladojus "Sovietinei Lietuvos Valdžiai", kasžin ar galės žmonės praveisti kitokius rinkimus, koki buvo 1940 metais... O kad koks "bedievis-demokratas" rašo socialistų dienraštį kaip bus tvarkoma Lietuva, tai tik vienos komedijos. Kad "bedieviai-demokratai" su tuo straipsniu Lietuvos Prezidentą ir tautininkų valdžią šmeižia, tai nėra abejonės. Jūs rašote, pacituodami, kad... "Nuo 1928 iki 1939 metų, "Dievo tarnai" Lietuvoj štai kiek lėšavo: religinėms organizacijoms sumokėta 22,220,000 litų, seminarijoms 4,304,000 litų, nepažymėtiems tikybos reikalams išlaidos siekė 1,447,000 litų. Iš bendros šios iliustracijos matome, kad tikrai kraštas turi pakrapštyti panagius, norėdamas tokias išlaidas padengti. Taip buvo daroma tautininkų uzurpatorių, priešaky su Antanu Smetona, laikotarpiu per visus keturiolika metų..."

Well... iš to aprašymo kiekvienam pasidaro išvada, kad "bedieviai-demokratai" nori tik tautininkus ir A. Smetoną apšmeižti. Jeigu katalikai (krikščionys-demokratai) išskaitys tame tikybos užgavimą, tai stengsis nutraukti ryšius su tokiais "partneriais"... Bet, jeigu ir vieni ir kiti turi sau už vyriausią siekį šmeižti tautininkus ir Lietuvos prez. A. Smetoną, tai katalikų vadai nekreips dėmesio į "bedievių-demokratų" užsipuolimus ant religijos, o sieks tikslu bendrai, nepaisant kad tautininkų

valdžia per "14 metų" skyrė tiek milijonų litų tikybai. Matot, jeigu "Smetonos valdžia" būtų bedievybei tiek pinigų išleidus, tai kas kitą. Šiandien "bedieviai - demokratai" Smetoną ant pečių nešiotų...

Aš visados sakiau, kad "bedieviai-demokratai" (jų skaičiuje ir socialistai), yra daug dėkingesni, negu "krikdemai"...

KAREIVIO LAIŠKELIS

Pirmų Dienų Įspudžiai į Camp Grant Atvykus.

Daug kam žinoma Camp Grant kaipo Recruit Reception Center, kuri bus uždaromas 1 d. lapkričio. Daug, daug jaunų vyrų perėjo per tą skirstymo stovyklą. Daug ir mūsų lietuvių į ją vyko, o iš ten į apmokymo stovyklas, ir taip pasklido, Chicagos ir kitų apylinkių kareiviai po visą plačiąją Ameriką ir net kitus kraštus.

Atvykus į Camp Grant skirstymo ir apmokymo kariuomenės buveinę, išsyk pajunti, naują, skirtingą gyvenimo atmosferą, kuri daug kuo skiriasi nuo civilinio gyvenimo. Iš pradžių atrodo, keista ir nesmagu, nes turi padaryti staigų savo nusistymą ir minčių pakreipimą. Čia kasdieniniai civilio gyvenimo dalykėliai turi likti nuošaliai-antraeiliai. Nes įsijungi į didžiulę organizaciją, arba broliją, kur visų vienoda paskirtis. Visi sykiu gula ir keliai, valgo, vienokia uniformą dėvi ir visi vienodai sulig paskirtimo turi pildyti įsakymus. Jei tau įsakyta su dantų šveičiamu šepetuku prausyklą išplauti, ar rudens krintančius lapus vietoje su grebliu sugrębti, bet ne! turi eiti po vieną rinkti. Arba lietingą dieną paskyrė būrį eiti ant kelio rinkti, "sėgariečių" ar dektukų galiukų. Tu tą ir darysi. Čia klausimų ir atsikalbėjimų nėra. Vienas atsakymas tik vyrauja "Yes Sir". Ir daug kitokių panašių užduočių. Daugumui atrodo, keista ir lig nesamoninga. Taip, gali tik atrodyti, bet tikrumoje, tai yra bandymas paklusnumo, pratyba pildymui įsakymų. Visi vienas kitam nepažįstami, bet vienoda užduoti, darbas ir užsiėmimas padaro tos didžiulės Or-jos nariu ir broliškai vienas kitam darbe ar pratyboje turi pagelbėti.

Recruit Reception Centruose ilgai nelaiko. Vieni pabūna kelias dienas, kol atlieka klasifikaciją ir tyrinėjimą, kurion specialybiai ar kariuomenės daliai tinka. Kiti pabūna ir ilgiau. Žinoma tie gauna ir tų specialių dar-

bų dirbti daugiau čia jokių apmokymo pamokų nėra. Kas diena atvyksta eilės margų civiliai apsirėdžiusių jaunų vyrų. Ir kas diena paruoštų apmokymui, aprengtų vienoda uniformą, jau kareivių eilėse vyksta. Niekas nežino kur, nes tai kariška paslaptis. Dažnai vakare kai saulutė leidžiasi, dangus plačiu ratu raudonuoja, rodos, kad ta pašvaistė ir duoda tą ženklą, toms ilgoms kolonoms, kurios vyksta karo gaisro geinti, ir pavergtų žmonių laisvės teisių grąžinti.

Pvt. B. Gediminas.

Wear Your Feather

It's a Symbol
of a Generous
Contribution to

THE COMMUNITY & WAR FUND

DVIGUBA SUKAKTIS PLUNKSNOS DARBUOTOJO

KAZYS IR MARIONA VIDIKAUSKAI

Philadelphijoje, šįmet švenčia 40 metų sukaktuves Kazys Vidikauskas, kaip jis pradėjo rašinėti į įvairius laikraščius. Kazys Vidikauskas rašė ne vien į lietuvių, bet ir į kitų tautų. Ir po šiai dienai mes skaitome tiek, slovenų, lenkų ir kitų tautų laikraščiuose raštus, kurie garsina lietuvių tautos vardą, garsina lietuvių veikėjus. Lietuvos valdžia už nuopelnus tautai, yra apdovanojus gerb. K. Vidikauską Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino Ordinu.

Kazys Vidikauskas yra kilęs Lietuvoje iš Kaunijos, o jo žmona Mariona Puodžiūnaitė, iš Sudavijos (suvalkietė, iš Pavištaičių kaimo). Jaunam Kaziui, ji buvo kaip ir įkvėpimas rašyti. Matot, apsivedęs, Kazys pradėjo eilėmis rašyti, o pirmiau jis rašė proza. Kazio Vidikausko eilių pilna mūsų ir kitų tautų spauda. Jis kiekvieną atsižymėjusį veikėją tuojau išgarbina, išaukština eilėmis. Jis, kaip kitados Lietuvoje, Vaižgantas-Tumas...

Spalio 24 dieną, šįmet, suėjo lygiai 365 mėnesiai, nuo apsivedimo. Nuo dienos, kada a. a. kun. A. Miliukas surišo amžiną mazgą Kazimierą ir Marioną dabartinius Vidikauskus. Taip, 365 mėnesiai, tai ne 365 dienos. Tai mėnesiški "metai"...

Kazys ir Mariona, augina gražią šeimynėlę - tai tris dūkras ir vieną sūnų. Dūkros - Viliamina, Marytė ir Albina, o sūnus Kazys, Jr. Kazys, Jr. yra U. S. Armijoje ir randasi kur nors Afrikoje, ar Europoje.

Palinkėsime gerb. jubiliantams - Kazui ir Marionai Vidikauskams, sveikiems ir laimingiems sulaukti auksinio vedybų jubiliejaus, pirmo, Kaziui - auksinės plunksnos" jubiliejui. Padovanosime tada jam po auksinę plunksną ir prašysim, kad garsintų kaip garsinęs tautos ir jos veikėjų vardą!...

STATEMENT OF THE OWNERSHIP, MANAGEMENT, CIRCULATION, ETC., REQUIRED BY THE ACTS OF CONGRESS OF AUGUST 24, 1912, AND MARCH 3, 1933

Of "Margutis" published at Chicago, Chicago, Illinois from October 30th, 1943. STATE OF ILLINOIS)

) ss.

COUNTY OF COOK)

Before me, a Notary Public in and for the State and county aforesaid, personally appeared Antanas Vanagaitis who having been duly sworn according to law, deposes and says that he is the publisher of the "Margutis" and that the following is, to the best of his knowledge and belief, a true statement of the ownership, management (and if a daily paper, the circulation), etc., of the aforesaid publication for the date shown in the above caption, required by the Act of August 24, 1912, as amended by the Act of March 3, 1933, embodied in section 537, Postal Laws and Regulations, printed on the reverse side of this form, to wit:

1. That the names and addresses of the publisher, editor, managing editor, and business manager is:

Antanas Vanagaitis, 6775 South Western Ave., Chicago, Ill.

2. That the owner is: (if owned by a corporation, its name and address must be stated and also immediately thereunder the names and addresses of stockholders owning or holding one per cent or more of total amount of stock. If not owned by a corporation, the names and addresses of the individual owners must be given. If owned by a firm, company, or other unincorporated concern, its name and address, as well as those of each individual member, must be given).

Antanas Vanagaitis, 6755 South Western Avenue, Chicago, Ill.

3. That the known bondholders, mortgagees, and other security holders owning or holding 1 per cent or more of total amount of bonds, mortgages, or other securities are: (If there are none, so state).

(None).

4. That the two paragraphs next above, giving the names of the owners, stockholders, and security holders as they appear upon the books of the company but also, in cases where the stockholder or security holder appears upon the books of the company as trustee or in any other fiduciary relation, the name of the person or corporation for whom such trustee is acting, is given; also that said two paragraphs contain statements embracing affiant's full knowledge and belief as to the circumstances and conditions under which stockholders and security holders who do not appear upon the books

of the company as trustees, hold stock and securities in a capacity other than that of a bona fide owner; and this affiant has no reason to believe that any other person, association, or corporation has any interest direct or indirect in the said stock, bonds, or other securities than as so stated by him.

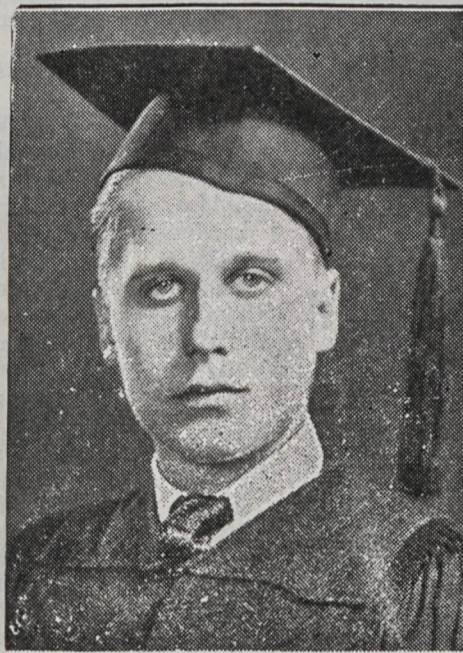
5. That the average number of copies of each issue of this publication sold or distributed, through the mails or otherwise, to paid subscribers during the twelve months preceding the date shown above is (This information is required from daily publications only).

ANTANAS VANAGAITIS.

Sworn to and subscribe before me this 19th day of October, 1943.

BERNICE STEPHEN.

(My commission expires April 8, 1947).

KAZYS VIDIKĀUSKAS, Jr.

Jaunasis Kazys Vidiškuskas, "High Schools" abiturientas, pirm. įstojimo kariuomenės tarnybon. Jis buvo pradžioje Anglijoje, vėliau Afrikoje ir dabar, spėjama, yra Europos žemėje (Italijoje). Jis dalyvavo Sicilijos kovose.

REMĖTUM AMERIKOS
VALDŽIA IR PREZIDENTO
ROOSEVELT'O
POLITIKĄ —
PIRKIME KARO
BONUS!

LIETUVIŲ DELEGACIJA ATSIŪKĖ PAS WENDELL WILKIE'Ų PASITARTI DEL BENDRO LIETUVIŲ ŠEĖPIMO FONDO. WENDELL WILKIE YRA PIRMININKAS GARBĖS NARIŲ KOMISIJOS LITHUANIAN NATIONAL RELIEF FUND.

PAVEIKSLE MATOME SEKAMUS ASMENYS PRADEDANT IŠ KAIRĖS: — JUOZAS TYSLIAVA, Savaitraščio "Vienybė" redaktorius; KUNIGAS N. BALKUNAS, Sekretorius Kunigų Vienybės; ADV. ANTANAS A. OLIS, Pirmininkas Lithuanian National Relief Fund; WENDELL L. WILKIE; DR. M. VINIKAS, Sekretorius Susivienijimo Lietuvių Amerikoje ir ADV. JUOZAS GRISH, Sekretorius Lithuanian National Relief Fund. PRIE PROGOS BUVO PAKALBĖTA LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS REIKALU, APIE KĄ P. WILKIE ATSLIĖPĖ PRIELANKIAI.

ATSIŠAUKIMAS Į DRAUGIJAS, KLUBUS IR KUOPAS

PRISIDĖKIT PRIE ISLEIDIMO
"TIMELESS LITHUANIA"
KNYGOS TUOJAU!

Jūs tiesioginiai laiškais pasiekti yra didelis ir neįmanomas darbas. Tačiau iš praeities žinome, kad jūs į svarbius tautos reikalus nuosirdžiai atsiliepėt pasakaitę atsišaukimus mūsų spaudoje.

Siuomi kreipiamės į pavienias kolonijų draugijas, klubus, chorus, SLA., TMD., LDKSA., ir kitas kuopas prašydami prisidėti su maža ar su stambesne auka išleidimui Amerikos Ministerio Norem knygai

"TIMELESS LITHUANIA."

Visokios aukos, mažos ar didesnės, bus nuosirdžiai įvertinamos. Už stambesnes aukas bus duodama knyga arba kelios knygos, kurias galėsit padovanoti savo miesto knygynui ir žymesniems Amerikos politikos vadams, kurių žodis gali daug prisidėti prie Lietuvos atsteigimo.

Remiant šią knygą jūs prisidėsit tikriausiu būdu Lietuvos laisvės bylos gynime!

LIETUVAI VADUOTI SAJUNGA
6820 Superior Ave., Cleveland, Ohio

KNYGOS

Ateina ilgi rudens ir žiemos vakarai. Daugelis myli pasiskaityti naujų knygų. O knygų kaip ir nėra rinkoje. Bet Margutis dar turi kai kurių knygų. Jeigu kam iš jūsų įdomu, galite išsirašyti. Žemiau paduodame sąrašą su kainomis.

KAS NENORĖTŲ PALIKTI AMERIKOS PILIEČIU?

Adv. Ch. P. Kal.

Palikti Amerikos piliečiu, reikia žinoti apie Sovietų Valstijų valdžią ir jos veikimą. Suaugusiems žmonėms nėra lengva išmokyti apie valdžios vairą, o labiausiai kuomet reikia žinoti anglų kalboje.

Mano pagaminta pilietybės knygutė susidedanti iš 32 puslapių ir su praktiškoms iliustracijoms, turi 92 KLAUSEIMUS IR ATSAKYMUS lietuvių ir anglų kalboje.

Neužtenka palikti Amerikos piliečiu, bet net būtinai yra reikalinga žinoti apie valdžios sudarymą.

Todėl ši knygutė, trumpoje ir aiškioje formoje, su pažindins kiekvieną skaitytoją kaip demokratija veikia. Knygutę galima įsigyti prisiunčiant tik 35 CENTUS sekančiu antrašu:

CHARLES P. KAL,

6322 S. Western Ave., Chicago, Ill.

DEDYTĖ JERONIMAS RAŠO Sveikučiai!

(Tąsa iš 7 puslapio)

noti kaip vadinti - Vandžiogala ar Vendžiogala? Kalbininkai taip atsako... Senoji lytis yra VANDŽIOGALA. Ją paliūdija XIV amžiaus kryžiuočių kronikų WANDYAGEL ir XVI amžiaus gudiškoji Vondziakgola. Šis vietovardis sudarytas iš asmenvardžio VANDYS - GALAS (kraštas, kampas, pusė), taigi pradžioje reiškė - VANDŽIŲ gyvenimą kaimą. Tos pat darybos, pav., ir ARIOGALA (Arys-galas). "Vandžiogala", greičiausiai atsiradusi iš lenkiško Wendziagola įtakos. Todėl lietuviškai reikia vadinti Vandžiogala.

Tas pats ir su Baisogala, ne Baisogala. Žmonės vadina Baisogala (kirtis ant "o"). Gudiškai tariasi BOUJSAGOLA...

Bet aš vis negaliu išgirsti žodžio "šviežias" tikra lietuviška tarsena tariant. Niekas nežino kaip lietuviškai bus "šviežias". Žalias, sakytome, bet "žalias", yra ir gyvulys: žala karvė, žalias jautis. Man rodos, vietoj "šviežias" sviestas geriau pritiktų sakyti "žalias" sviestas. Žalos karvės žalias sviestas. Virtas, tai gerai tinka, bet kaip bus neišvirtas? Kai kurie priprate sakyti "žalias". Žalias obuolys, žalia bulvė, bet mėsa, nesako, kad žalia arba lašiniai "žali". Nors kai kuriose vietose, sakoma - Jis valgo "žalius" lašinius... O juk lašiniai balti kaip popiera, bet vadina "žaliais"... Tankiausiai sako virtus arba rūkytus...

O kaip su pečium? Juk daugely vietų Lietuvoje, žmonės vadina pečių-KAKALIS. Kaip grybui (ne Jur-

giui), tinka KREMBLIS, taip pečiui-KAKALIS. Pečius yra slaviškos kilmės. Rusai sako - "pečj". Iš to ir pasikrikštyjo "pečius". Viedras irgi geriau vadinti KIBIRAS, nes rusų kalboje vadinamas kibiras - "vedro"...

Bet gražiai lietuviškas vardas skamba "pienas". O jau mėsa, nebelietuviškas. Slavai vadina "miaso", mėso... Tai ot, pavartykite smegenis su manim ir ieškokime lietuviškos mėsos, lietuviško sūrio, šviežių kopūstų ir kitko...

O iki kito pasiskaitymo, likite sveikučiai...

Jūsų Jeronimas.

Wear Your Feather

It's a Symbol
of a Generous
Contribution to

THE COMMUNITY &
WAR FUND

STASYS LITVINAS

sako:

NAMŲ SAVININKAI! APTAISY-
KITE NAMĄ! LENTOS, BAL-
KIAI, DURYS, LANGAI IR VI-
SOKIA MEDŽIAGA. KREIPKI-
TĖS! —

Carr-Moody Lumber Company

3039 SO. HALSTED STREET

Telephone Victory 1272

CHICAGO, ILL.

CONRAD

Photo Studio

FOTOGRAFAS

Studija įrengta
moderniškais
pirmos rūšies su
užlaidomis ir
Hollywood švie-
somis. Darbas
garantuotas.
420 W. 63rd St.

Tel. Englewood 5840—5883

Knygu Kataliogas

1. Vainikai. Gražiausių eilių - poezijos knyga, 230 puslapių. Joje telpa jaunesniųjų poetų paveiks-
lai ir biografijos. Jų geriausios ei-
lės patalpintos tame leidiny. Tos
gražios knygos kaina \$1.00.
2. Ašarėlės. Didelis rinkinys labai
mielų ir gražių eilių. Poeto Vinco
Stonio eilių rinkinys. Knyga 118
puslapių, kaina 75 centai.
3. Rasoti Spinduliai. Poeto Petro
Vaičiūno eilės. Knyga 95 pusla-
pių, kaina 50 centų.
4. Klasta ir Meilė. 5 veiksmų trage-
dija. Netik vaidinimui, bet ir va-
siskaitymui, labai idomus veika-
las. Galima gauti kiek norite del
vaidinimo. Knyga 128 puslapių,
kaina 80 centų.
5. Potašas ir Perlamutras. Labai įdo-
mi ir juokinga komedija 3-jų veiks-
mų. Galima vaidinti kiekvienoje
scenoje ir lengva išmokti. Knyga
83 puslapių, kaina 50 centų.
6. Buridano Asilas. Labai juokinga
komedija, kurią galima lengvai
suvaidinti. Komedija 3 veiksmų.
Knyga 104 puslapių, kaina 50c.
7. Komedijos. (Ostrovskio komedi-
jos). Knyga 160 puslapių, kaina
60 centų. Labai lengvos ir juokin-
gos komedijos. Tinka kiekvienai
grupei vaidinti.
8. Afrika. Labai įdomus pasiskaity-
mas apie Afriką. Parašė A. Šal-
čiuvienė. Geografijos chrestomati-
ja. Knyga 186 puslapių, kaina
\$1.00.
9. Lietuvos Istorija. Labai naudinga
knyga kiekvienam turėti savo kny-
gynę. Susipažinsite su Lietuvos is-
torija. Kas buvo ta mūsų tėvynė
Lietuva? Lietuvos Istoriją parašy-
ta A. Aleknos. Knyga 270 pusla-
pių, kaina \$1.50 centų.
10. Senovės Istorija. Dvi didelės
knygos. Pirmą dalį Rytai ir Grai-
kija, o antra - Roma. Abi knygos
turi 431 pusl., kaina tik \$1.00.
11. Lietuvių Tautos Istorija. Parašė
St. Matulaitis. Įdomi knyga pas-
tudyti apie lietuvių tautą, kaip
ji atsirado ant šio žemės kamu-
lio. Knyga 260 puslapių, kaina
\$1.50.
12. Žodynas. Rusiškai lietuviškas
žodynas, tinka kešeniui nešioti,
kaina 50 centų. Labai parankus žo-
dynas ir nemažas - 252 puslapiai.
13. Svetimų ir Nesuprantamų Žod-
žių Žodynas. Labai parankus tu-
rėti knygyne, nes pasitaiko, bes-
kaitant jūs randate negirdėtą, ne-
suprantamą žodį. Su to žodyno
pagalba, jūs susipažinsite su to
žodžio reikšme. Žodynas 95 pus-
lapių, kaina 50 centų.
14. Vaižganto Raštai. 6 tomai, para-
šyti žinomo rašytojo Vaižganto
(kun. J. Tumo) ir visi tomai įdo-
mus tuom, kad juose telpa Lietu-
vos valstybės atsteigimo istorija.
Jeigu norite sužinoti kaip Lietu-
vos valstybė atsistatė po ano ka-
ro, tai jūs pasiskaitykite Vaižgan-
to raštus. Visi 6 tomai, kainuoja
tik \$5.00. Gausite 6 knygas, ku-
rios sudaro apie 1,400 puslapių
skaitymo. Turėtumėt įsigyti bū-
tinai, nes toki leidiniai naudingi
turėti savo knygyne.
15. Dėdės Tamo Trobelė. Lietuviš-
kas vertimas. Du tomai, kaina
\$1.00. Abi knygos sudaro 481
puslapius Gražus, lengvai skaito-
mas lietuviškas vertimas iš anglų
kalbos.

Visas šias knygas galite išsirašyti
už \$15.00. Priškite money orderį
ir gausite visas šias suminėtas kny-
gas už \$15.00. Pasinaudokite šiuo
nupiginiu. Susipažinkite su geriau-
sia lietuviška literatūra. Susipažinki-
te su savo tauta, su Lietuvos Valsty-
bės istorija, su jos atsteigimu. Išsi-
rašykite šias knygas.

Adresas:

MARGUTIS

6755 South Western Ave.,
Chicago, Ill.

Prenumeruokite "Margutį" patys sau ir sa-
vo draugams, nes tai yra vienintėlis juokų
ir muzikos žurnalas lietuvių kalboje.

Selemonavičiaus**Mezgykla**

Parduodam Vilnonius Švederius, Dideliems ir Mažiams, Vilnonės Pirštines, Vilnonės Kepuraites Mažiams Vaikučiams, Vilnonės Kojines dėl Vyrų ir Moterų. Vilnoniai apatiniai Marškiniai dėl Vyrų.

F. Selemonavičius, Sav.

504 WEST 33rd STREET

Arti Normal Avenue

CHICAGO, ILL.

Telephone Victory 3486

MARGUČIO RADIO PROGRAMAI

Nežiūrint kur jūs esate — namie, svečiuose ar automobiliu važiuojat, visuomet pasiklausykite MARGUČIO RADIO PROGRAMŲ iš WHFC (1450 kil.).

KAS VAKARĄ (išskyrus sekmadienius) kaip 9:30 val. SEKMADIENIAIS — 100 valandą po pietų.

PENKADIENIAIS (extra programos) 7 — 8 val. vak.

Margučio Radio Programai yra vienintėliai KASDIENINIAI Radio programai vedami lietuviškoje dvasioje.

Norint pasigarsinti telefonuokite GROVEHLL 2242.

Adresas,

M a r g u t i s , 6755 So. Western Ave.

Chicago, Illinois

LAIDOJANT PASITARNAUS

LIETUVIAI LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Nariai Chicagos Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos

Tel. Yards 0781-0782

I. J. Zolp

1646 WEST 46th STREET

Telephone Canal 2515

Lachawicz ir Sūnai

2314 WEST 23rd PLACE

42-44 EAST 108th STREET

Tel. Pullman 1270

P. J. Ridikas

3354 SOUTH HALSTED STREET

Skyrius: 710 WEST 18th STREET

Visi Telefonai Yards 1419

Tel. Yards 4908

Antanas M. Phillips

3307 LITUANICA AVENUE

Tel. Yards 1138-1139

Mažeika ir Evanauskas

3319 LITUANICA AVENUE

Tel. Pullman 9661

Leonard F. Bukauskas

10821 SO. MICHIGAN AVENUE

Tel. Lafayette 3572

J. Liulevičius

4348 SO. CALIFORNIA AVE

KOPLYČIOS DYKAI VIŠOSE MIESTO DALYSE

AMBULANCE PATARNAVIMAS DIENĄ IR NAKTĮ

